

ΜΑΡΙΑ ΛΥΝΔΕ
Η ΦΥΛΑΚΑΣ ΤΟΥ ΗΛΙΟΥ
Μια ανοιξιάτικη ιστορία

Εικονογράφηση ΛΙΣΑ ΑΙΣΑΤΟ

Αν έκλεινα τα μάτια μου, θα μπορούσα να νιώσω τον ήλιο στα μάγουλά μου και στη μύτη μου, τη ζεστασιά που με πλημμύριζε, ένα μυρμήγκιασμα, μια αίσθηση που όμοιά της δεν είχα ξανανιώσει, που μαλάκωνε την καρδιά μου και καθησύχαζε τις σκέψεις μου. Έτσι ήξερα τι ήταν ο ήλιος –παρόλο που είχε εξαφανιστεί πριν από πάρα πολύ καιρό, όταν ήμουν ακόμη μωρό.

Στον κόσμο μου δεν υπήρχε ήλιος. Στον κόσμο μου έριχνε καρεκλοπόδαρα στους αγρούς και στο δάσος, οι σταγόνες αναπηδούσαν στις στέγες και έπεφταν σε λακκούβες, σκορπίζοντας χιλιάδες μικροσκοπικές πιτσιλιές. Εδώ δεν υπήρχε καλοκαίρι, φθινόπωρο ή χειμώνας, ούτε άνοιξη –η οποία ήταν η πιο ωραία εποχή από όλες, σύμφωνα με τον παππού. Εδώ δεν υπήρχε νύχτα ή μέρα –μόνο ένα διαρκές λυκόφως. Ένα αδύναμο, μουντό φως σκέπαζε τα βουνά, αλλά γενικά βασίλευε το σκοτάδι. Το ρολόι του πύργου στην πλατεία μάς έλεγε πότε ήταν ώρα για ύπνο και πότε ήταν ώρα να ξυπνήσουμε. Ο κόσμος μου ήταν υγρός και σκοτεινός. Κάθε μέρα βροχή και γκρι σύννεφα, αλλά ποτέ κεραυνοί και αστραπές. Και αν ο παππούς δεν είχε ξεχάσει το κολατσιό του μια μέρα πηγαίνοντας στη δουλειά και αν δεν είχα ανακαλύψει το μυστικό που έκρυβε στο θερμότητά του, τότε ίσως να έμενε για πάντα αυτό το βαρύ σκοτάδι.

Είδα το ψωμί στο τραπέζι αμέσως αφού είχε φύγει. Ήταν μια μικρή, ξερή κόρα που δεν έφτανε να χορτάσει έναν ενήλικα, όμως, όταν ξεμέναμε από λαχανικά, το μόνο που είχαμε ήταν το ξερό ψωμί.

Έτρεξα προς την πόρτα, πίσω από τον παππού, αλλά είχε κιόλας εξαφανιστεί. Στεκόμουν εκεί με την κόρα στο χέρι, όπως μου φάνηκε για μια στιγμή, έπειτα την τύλιξα σε μια πετσέτα κουζίνας, την έχωσα στην τσέπη της ποδιάς μου και φόρεσα το τεράστιο αδιάβροχο, το οποίο είχε έρθει στα χέρια μου επειδή κάποιος με λυπήθηκε. Δεν το έλεγαν ποτέ, αλλά πιθανότατα με λυπούνταν πολλοί. Η ορφανή Λίλη. Το παρατηρούσα όταν οι μεγάλοι με κοιτούσαν, και μερικές φορές μιλούσαν μεταξύ τους ψιθυριστά ενώ περνούσα από τον δρόμο. Αλλά το είχα συνηθίσει, μιας και ήμουν ορφανή από τότε που θυμώμουν τον εαυτό μου.

Έξω ψιλόβρεχε, οι σταγόνες της βροχής έπεφταν σαν μακριά στάχια από τον ουρανό.

Στον δρόμο δίπλα από το σπίτι μας είχαν σχηματιστεί τρεις λακκούβες με βροχόνερα, τόσο μεγάλες, που δεν μπορούσα να πηδήσω από πάνω, και έτσι δεν είχα άλλη επιλογή παρά να τσαλαβουτήσω μέσα. Ένιωσα το νερό να τρυπώνει μέσα από τις τρύπες στις φθαρμένες μπότες μου, κάνοντας μούσκεμα τα πόδια μου. Οι λαστιχένιες μπότες μου πλατσούριζαν –πλατς πλατς– σε κάθε μου βήμα. Δεν άντεχα να έχω βρεγμένα πόδια. Ήταν το δεύτερο χειρότερο πράγμα στον κόσμο –μετά τους βρεγμένους ώμους. Πάντα βρέχονται οι ώμοι αν μείνεις για πολλή

ώρα στη βροχή, ακόμα κι όταν φοράς αδιάβροχο. Στο τέλος ούτε το καλύτερο αδιάβροχο δεν μπορεί να κρατήσει μακριά το νερό, και οι σταγόνες κυλάνε από τον αυχένα και τρυπώνουν μέσα από τις ραφές του αδιάβροχου. Ιδιαίτερα στους ώμους. Και όταν βραχούν οι ώμοι, τότε ξέρεις ότι είναι ώρα να μπεις στο σπίτι.

Διέσχισα βιαστικά τον δρόμο, αλλά σταμάτησα όταν είδα τον Τομ και τη Θία. Έπαιζαν στο μικρό ρυάκι που βρισκόταν ανάμεσα στα σπίτια μας. Η Θία τραγουδούσε, ενώ ο μικρός της αδερφός προσπαθούσε να μουρμουρίζει τη μελωδία. Ήξερα καλά το τραγούδι –όλα τα παιδιά στο χωριό το ήξεραν:

*Λιακάδα μου, λιακάδα, φίλη μου καλή,
πόσο μου λείπει κάθε στιγμή η αγκαλιά σου η ζεστή,
δεν έρχεται χειμώνας ή καλοκαίρι, ούτε και άνοιξη
κι εσύ θα λείπεις για χρόνια εκατό,
κι εμείς έχουμε μόνο τη βροχή, μόνο τη βροχή,
κι ένα φθινόπωρο που έρχεται και ξανάρχεται,
κι εμείς έχουμε μόνο τη βροχή.*

Ενώ τραγουδούσαν, κατασκεύαζαν ένα φράγμα. Τα παιδιά στο χωριό μου συχνά φτιάχνουν φράγματα –ξέρουν καλά πώς γίνεται–, και η Θία ξέρι καλύτερα από όλους. Σήμερα είχε φτιάξει ένα φράγμα στην κορυφή του ρυακιού κι έτσι το νερό κατέληγε σε έναν νερόμυλο που είχε κατασκευάσει με μερικά κομμάτια ξύλο. Ο Τομ χτυπούσε παλαμάκια καθώς η ρόδα γυρνούσε συνεχώς.

«Ωραία», είπα.

Η Θία γύρισε και κούνησε το κεφάλι.

«Δεν έχω τελειώσει όμως. Θέλω να φτιάξω μια μεγαλύτερη ρόδα», είπε. «Έτσι ώστε να χρησιμοποιούμε την ισχύ της. Ίσως για να παράγουμε φως.»

«Φως!» είπε ο Τομ.

«Καλή ιδέα», είπα.

«Τέλεια ιδέα», είπε ο Τομ και ρούφηξε τη μύτη του, σκουπίζοντάς τη ταυτόχρονα με την ανάστροφη του χεριού του. Ήταν πάντοτε ψιλοκρυωμένος, ίσως επειδή και τα πόδια του ήταν διαρκώς βρεγμένα.

«Πού πας;» με ρώτησε η Θία. «Θέλεις να μείνεις εδώ μαζί μας; Να μας βοηθήσεις με το φράγμα;»

«Πρέπει να πάω στον παππού μου», είπα. «Στο θερμοκήπιο.»

«Α, εντάξει.» Φάνηκε λιγάκι απογοητευμένη. «Θα φέρεις λαχανικά γυρίζοντας;»

«Όχι», είπα. «Του πάω μόνο το κολατσιό του.»

Άπλωσα το χέρι μου να τους δείξω το ψωμί.

«Σίγουρα δεν μπορείς να φέρεις τίποτα;» ρώτησε ο Τομ. «Εστω ένα καρότο;»

Κούνησα το κεφάλι μου. «Δεν ξέρω αν θα έχει τίποτα σήμερα. Αλλά έτσι κι αλλιώς δεν με αφήνει ποτέ να τον βοηθάω. Πάντα κουβαλάει ο ίδιος τα λαχανικά στην αγορά.»

«Τι κρίμα», είπε ο Τομ. «Και δεν έχεις μπει ποτέ μέσα;»

«Όχι», είπα και χαμογέλασα. «Το ξέρεις πως όχι.»

«Ναι», είπε ο Τομ. «Το ξέρω.»

Η κουκούλα του αδιάβροχου είχε πέσει στην πλάτη του καθώς έπαιζε, και είδα πόσο χλωμός και αδύνατος ήταν. Πιο αδύνατος από την τελευταία φορά που τον είχα δει, σκέφτηκα. Στράφηκα στη Θία. Έμοιαζε στον αδερφό της –ήταν κι εκείνη αδύνατη και το δέρμα της ήταν σχεδόν άσπρο. Έδειχναν σαν να συρρικνώνονταν όλο και πιο πολύ μέρα με τη μέρα.

Ξεκίνησα να φύγω, περπατώντας γρήγορα στους λασπωμένους χωματόδρομους, και χαιρέτησα τον Τζόνας τον βοσκό, ο οποίος οδηγούσε το κοπάδι του μέσα από την πλατεία. Το μαλλί των προβάτων είχε γεμίσει λάσπες και τα ζωντανά βέλαζαν υπάκουα καθώς τα οδηγούσε ο βοσκός. Πέρασα δίπλα από την Άννα την αγρότισσα, η οποία φορούσε μια καταμουσκεμένη φόρμα και ψηλές, βρόμικες μπότες. Μου έγνεψε με το κεφάλι καθώς έβαλε τη σαγή στο γέρικο, κοκαλιάρικο άλογό της προτού το ζέψει στο κάρο. Το άλογο ήταν αδύνατο όπως και η ιδιοκτήτριά του, τόσο αδύνατο όσο ήμασταν όλοι μας... Φαίνεται πως κι εγώ συρρικνώνομαι. Δεν μπορούσα να θυμηθώ την τελευταία φορά που είχα χρειαστεί μεγαλύτερες μπότες. Γι' αυτόν τον λόγο μάλλον είχαν τόσες τρύπες. Τις έλιωνα τόσο καιρό που τις φορούσα.

Επιτέλους βγήκα στην άλλη πλευρά του χωριού. Εδώ υπήρχαν χωράφια όπου πολλοί αγρότες του χωριού προσπαθούσαν να καλλιεργήσουν σιτηρά και ένα βοσκοτόπι όπου λίγες

αγελάδες αναζητούσαν πράσινα χορταράκια μέσα στο γκρίζο τοπίο. Ακολούθησα ένα στενό ίχνος από τροχό καθώς διέσχισα τους αγρούς προσπαθώντας να ισορροπήσω στο μέσο για να μη βραχούν κι άλλο τα πόδια μου, και τελικά έφτασα στο θερμοκήπιο του παππού. Έστεκε στον κάμπο, που ήταν γεμάτος ξερόχορτα και πυκνά χαμόδεντρα. Πίσω από τον κάμπο απλωνόταν το δάσος, ένας τοίχος από μαύρα κλαδιά και κορμούς. Δεκάδες έλατα εκτείνονταν ως τα βουνά που διακρίνονταν στον ορίζοντα κάτω από το αμυδρό, μακρινό φως.

Δεν πηγαίναμε ποτέ στο δάσος –δεν μας επιτρεπόταν. Μην το πλησιάζετε, έλεγαν πάντα οι μεγάλοι. Δεν φυτρώνει τίποτα εκεί και είναι τόσο σκοτεινά που, μόλις πατήσεις το πόδι σου ανάμεσα στα δέντρα, χάνεις κάθε προσανατολισμό. Αν μπεις στο δάσος, μπορεί να μην καταφέρεις να ξαναβγείς ποτέ.

Όταν ήμασταν πιο μικροί, η Θία κι εγώ *παίζαμε* ότι πηγαίναμε στο δάσος. Σερνόμασταν ανάμεσα στους μαύρους κορμούς, όπου κρύβονταν τρομακτικά ζώα, έτοιμα να επιτεθούν. Τα τρομακτικά ζώα ήταν ιδέα της Θία. Πίστευε ότι ήταν αδύνατον να υπάρχουν στο δάσος μόνο νεκρά δέντρα και σκοτάδι, και ότι οι μεγάλοι σίγουρα μας έκρυβαν κάτι –τέρατα ίσως. Μια νύχτα άκουσε τους γονείς της να ψιθυρίζουν. Ο πατέρας της είχε βγει να κυνηγήσει κοράκια, και βαθιά μέσα στο δάσος είχε δει μια μορφή ανάμεσα στα δέντρα, δύο μάτια που έλαμπαν σε ένα σκοτεινό πρόσωπο. Το έβαλε στα πόδια χωρίς να κοιτάξει πίσω. Έπειτα από αυτό, κυνηγούσε κοράκια μόνο στους αγρούς, αλλά η Θία κι εγώ συνεχίσαμε να παίζουμε παιχνίδια με το τέρας στο δάσος... Τώρα είχε περάσει πολύς καιρός από τότε που παίζαμε μαζί. Η Θία ήταν έναν χρόνο μικρότερη από μένα, και ποτέ δεν θεωρούσα ότι αυτός ο χρόνος είχε σημασία. Αλλά τώρα τελευταία αυτοί οι δεκατρείς μήνες που μας χώριζαν μου φαίνονταν ξαφνικά σημαντικοί. Εκείνη εξακολουθούσε να θέλει να φτιάχνει φράγματα και να παίζει με τα νερά, ενώ εγώ είχα βαρεθεί το ρυάκι, είχα βαρεθεί το παιχνίδι με το τέρας στο δάσος. Όμως δεν ήξερα τι να προτείνω στη θέση τους. Τι κάνεις όταν σταματάς να παίζεις; Απλώς πας βόλτες με τον άλλο; Κάθεστε στην πλατεία, μιλάτε και δεν κάνετε τίποτα; Δεν μπορούσα να τα προτείνω αυτά στη Θία –θα με κορόιδευε.

Τελικά είχα φτάσει στο θερμοκήπιο. Μέσα από τα παράθυρα χυνόταν ολοκάθαρο και λευκό το φως που έριχναν οι λάμπες οροφής, το μόνο φως που έβλεπαν τα φυτά. Αλλά ήταν

αδύνατον να δει κανείς μέσα, αφού όλοι οι γυάλινοι τοίχοι ήταν καλυμμένοι με χαρτί και μόνο ο παππούς επιτρεπόταν να μπαίνει. Δεν είχα τολμήσει ποτέ να τον ρωτήσω τον λόγο. Υπήρχαν πολλά πράγματα που δεν τολμούσα να ρωτήσω τον παππού μου.

Θα νόμιζε κανείς ότι έχεις κάποιο μαγικό λίπασμα, έλεγαν οι κάτοικοι του χωριού στον παππού, και μετά έβαζαν τα γέλια. Αλλά ποτέ δεν περίμεναν απάντηση ή εξήγηση. Όσο ο παππούς συνέχιζε να έρχεται στο χωριό με μεγάλα, φρέσκα λαχανικά κάθε τρεις μέρες, όλοι ήταν χαρούμενοι. Έφερνε κατακόκκινες τομάτες, έντονα πορτοκαλί καρότα, βαθυπράσινα αγγούρια και ζαχαρομπίζελα, τα οποία κριτσάνιζαν ανάμεσα στα δόντια σου, αποκαλύπτοντας μικρά, γλυκά μπιζέλια που έμοιαζαν να χοροπηδούν μέσα στο στόμα σου όταν τα έτρωγες.

Μερικές φορές, όταν σκεφτόμουν τον παππού μου, αισθανόμουν περήφανη. Ήταν ο πιο σημαντικός άνθρωπος στο χωριό. Αν δεν υπήρχε αυτός, θα είχαμε πιθανότατα όλοι ανεξαιρέτως πεθάνει από την πείνα. Ίσως λοιπόν δεν πείραζε καθόλου που ό,τι συνέβαινε μέσα στο θερμοκήπιο παρέμενε κρυφό.

«Παππού; Είσαι εκεί;»

Προχώρησα ως την πόρτα και χτύπησα. Μια μεγάλη πινακίδα κρεμόταν στην εσωτερική πλευρά του τζαμιού, «Απαγορεύεται η είσοδος σε όσους δεν έχουν άδεια».

Δεν απάντησε κανένας.

Δοκίμασα ξανά.

«Παππού; Εγώ είμαι μόνο. Σου έφερα το ψωμί σου.»

Ακούμπησα το αυτί μου στην πόρτα και αφουγκράστηκα. Απόλυτη σιωπή. Ξεχώρισα μόνο ένα ανεπαίσθητο βουητό, πιθανόν από τις λάμπες, αλλά τίποτε άλλο.

Πήγα ως τη γωνία και περπάτησα κατά μήκος των μακριών τοίχων του θερμοκηπίου. Σπάνια πλησίαζα τόσο πολύ. Ο παππούς μου απαγόρευε να το κάνω –ήταν το μόνο πράγμα στο οποίο ήταν αυστηρός. Μην πλησιάζεις το θερμοκήπιο, συνήθιζε να λέει. Δεν έχεις καμιά δουλειά εκεί πέρα.

Μάλλον θα έπρεπε να έχω γυρίσει να φύγω.

Αλλά το μόνο που ήθελα ήταν να δώσω στον παππού το κολατσιό του, για να μη μείνει νηστικός όλη μέρα στη δουλειά.

Κοντοστάθηκα στην ακριανή γωνία και χτύπησα προσεκτικά το τζάμι.

«Είναι κανείς εδώ;»

Καμία απάντηση και πάλι. Πίεσα το μάγουλό μου στο τζάμι και παρατήρησα κάτι: ένα σκίσιμο στο χαρτί. Ένα μικρό κενό ανάμεσα στα φύλλα χαρτιού, αρκετά μεγάλο για να μπορώ να κρυφοκοιτάξω μέσα.

Έσκυψα και έβαλα το μάτι μου στο κενό.

Στην αρχή τυφλώθηκα. Το φως μέσα ήταν λαμπερό, τόσο λευκό και έντονο, που ανοιγόκλεισα το μάτι μου για να προσαρμοστεί.

Τότε είδα, ακριβώς μπροστά μου, τον πάγκο με παραταγμένα τα φυτά και τους βλαστούς.

Δεν ξέρω πόσες φορές είχα φανταστεί το εσωτερικό του θερμοκηπίου του παππού –τα μεγάλα πράσινα φυτά κάτω από τις δυνατές λάμπες οροφής, πλούσιους θάμνους και δέντρα στο έδαφος, φρούτα και λαχανικά σε όλα τα χρώματα του ουράνιου τόξου να κρέμονται από τα κλαδιά και να φυτρώνουν στο χώμα.

Όμως στην πραγματικότητα δεν είδα τίποτε από όλα αυτά. Είδα μονάχα ένα μικρό, άχρωμο φιντάνι. Ένα ισχνό, αξιοθρήνητο φυτό, παρόμοιο με αυτά που δοκίμαζαν την τύχη τους στους αγρούς κάπου κάπου πριν τα παρατήσουν μετά την πρώτη δυνατή μπόρα. Δίπλα του υπήρχαν λίγοι ανοιχτοί ροζ σβόλοι που υπέθεσα ότι ήταν ραπανάκια.

Έσκυψα κι άλλο και προσπάθησα να ρίξω μια κλεφτή ματιά στα φρέσκα, λαχταριστά λαχανικά τα οποία συνήθιζε να φέρνει ο παππούς στο χωριό κάθε τρεις μέρες. Αλλά δεν υπήρχε να δω τίποτα, παρά μόνο κι άλλοι άχρωμοι βλαστοί και μίξερα, μικρά φυτά. Δεν βγάζει νόημα αυτό, σκέφτηκα. Δεν βγάζει νόημα.

Η καρδιά μου χτυπούσε σαν τρελή. Γύρισα βιαστικά στην πόρτα. Χωρίς να διστάσω και χωρίς να χτυπήσω, την άνοιξα. Και για πρώτη φορά μπήκα στο θερμοκήπιο του παππού.

Από τότε που θυμάμαι τον εαυτό μου, ονειρευόμουν ότι θα συνέβαινε κάτι που θα μπορούσε να αλλάξει τα πάντα. Ότι κάτι θα άλλαζε, στη ζωή μου και στον κόσμο, και τα πράγματα θα γίνονταν καλύτερα. Το σπουδαιότερό μου όνειρο –ή μάλλον το δεύτερο σπουδαιότερο (το πρώτο ήταν να μην είμαι ορφανή)– ήταν να βιώσω την άνοιξη.

«Μπορείς να μου μιλήσεις για τις εποχές;» ρώτησα μια φορά τον παππού καθώς καθόταν στην άκρη του κρεβατιού μου όταν ήμουν μικρή. «Μπορείς να μου μιλήσεις για το καλοκαίρι, το φθινόπωρο και τον χειμώνα; Και για την άνοιξη;»

Νωρίτερα εκείνη τη μέρα είχα ακούσει στην πλατεία κάποια από τα μεγαλύτερα αγόρια να λένε ότι κάθε χρόνος ήταν χωρισμένος σε τέσσερα μέρη, τα οποία ονομάζαμε εποχές. Και, για καλή μου τύχη, ο παππούς είχε όρεξη να μου μιλήσει για αυτές. Μου μίλησε για το καλοκαίρι, το οποίο μεταμόρφωνε τους αγρούς σε ολάνθιστα χαλιά από λουλούδια και έφερνε μαζί του τις φωτεινές νύχτες του Ιουνίου, του Ιουλίου και του Αυγούστου. Και για το φθινόπωρο –τον Σεπτέμβριο και τον Οκτώβριο–, που ήταν η πιο πλούσια εποχή, όταν οι αγροί ήταν γεμάτοι βρόμη και σιτάρι και τα λαχανικά αφθονούσαν στα μποστάνια. Μου μίλησε για τον παγετό που έπεφτε σιγά σιγά στην πόλη μας τον Νοέμβριο και για το παχύ στρώμα χιόνι του χειμώνα, που σκέπαζε όλη την ασχήμια και την γκριζάδα τους σκοτεινούς μήνες

Η Αίλη έχει μόνο μια αμυδρή ανάμνηση από τον ήλιο –ο κόσμος της είναι μουντός και βαρύς από τα σύννεφα και τη βροχή. Τίποτα δεν φυτρώνει στη λάσπη, κανένα φυτό δεν ευδοκίμει στο μισόφωτο.

Ζει με τον παππού της, που προμηθεύει με λαχανικά την πόλη. Μια μέρα που εκείνος ξεχνάει το κολατσιό του, η Αίλη τού το πηγαίνει στο θερμοκήπιο και ανακαλύπτει κάτι που θα αλλάξει τα πάντα: ένα μυστικό μονοπάτι στο δάσος όπου κανένα παιδί δεν τολμάει να πάει. Όμως η περίεργη Αίλη δεν είναι σαν τα άλλα παιδιά. Διώχνει τον φόβο, ακολουθεί το μονοπάτι και, μέσα στο δάσος, ανάμεσα στους μαύρους κορμούς των δέντρων, ανακαλύπτει έναν κόσμο ολόκληρο.

Μια μεγάλη περιπέτεια ξεκινάει. Η Αίλη θα αντιμετωπίσει τους μεγαλύτερους φόβους της, αλλά συγχρόνως θα βρει την αγάπη και την ευτυχία, καθώς και την ελπίδα ότι θα έρθει επιτέλους η άνοιξη.

Το κουαρτέτο των εποχών, με πρώτο *Το Πνεύμα του Χιονιού*, φτάνει στην άνοιξη.

Η Φύλακας του Ήλιου είναι μια υπέροχη ιστορία για μικρούς και μεγάλους, ένα βιβλίο που θα συγκεντρώσει όλη την οικογένεια γύρω του.

K εκδόσεις
ΚΛΕΙΔΑΡΙΘΜΟΣ
www.klidarithmos.gr

